

Sygn. akt I ACa 343/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Joanna Naczyńska (spr.) SO del. Leszek Mazur
Protokolant :	Anna Wiczorek

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa(...) w P.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt II C 260/14

1) oddala apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Leszek Mazur	SSA Roman Sugier	SSA Joanna Naczyńska
-----------------------	------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 343/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 stycznia 2015r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo (...) w P. wniesione przeciwko Spółce (...) SA w B. o zapłatę 1.136.397zł wraz z odsetkami ustawowymi, stanowiącej koszt odsłonięcia i konserwacji polichromii w kościele parafialnym.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, iż wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z 14 września 2005r. o sygn. akt XX Cgg 39/05, pozwana została zobowiązana do naprawienia szkód górniczych w kościele, zlokalizowanym na działce o numerze (...) przy ul. (...) w P.. Szkody te polegały na spękaniu murów, tynków i posadzki. Pozwana wykonała prace, do których obligował ją wyrok z 14 września 2005r. za wyjątkiem naprawy spękań ścian w prezbiterium, ponieważ (...) Konserwator Zabytków w K. - decyzją z 29 października 2008r. - wstrzymał malowanie wnętrza kościoła z uwagi na konieczność przeprowadzenia badań odkrywkowych na obecność polichromii w prezbiterium. W związku z tym 31. maja 2011r. strony zawarły ugodę. W § (...) tej ugody pozwana zobowiązała się do zlecenia badań na obecność polichromii w prezbiterium. Koszt tych badań oszacowano na 3.000zł brutto. Pozwana w ugodzie oświadczyła, iż w przypadku nie stwierdzenia obecności polichromii, upoważnia powódkę do wykonania we własnym zakresie robót naprawczych w prezbiterium w zakresie wynikającym ze zaktualizowanego w maju 2011r. kosztorysu na łączną kwotę 21.174,44zł brutto, w tym malowania za kwotę 12.111,10zł brutto. Strony postanowiły, że w przypadku stwierdzenia w prezbiterium polichromii, powódce zostanie wypłacone odszkodowanie pieniężne stanowiące równowartość kosztów remontowo – naprawczych, w tym malowania, w kwocie wynikającej z kosztorysu wykonanego w maju 2011r., a Parafia nie będzie zgłaszać do pozwanej żadnych dalszych roszczeń z tytułu ewentualnej naprawy polichromii stwierdzonej w wyniku badań odkrywkowych. Szczegółowe warunki wypłaty odszkodowania miały zostać uzgodnione aneksem do ugody. Natomiast w przypadku nie stwierdzenia w prezbiterium polichromii Parafia miała wykonać we własnym zakresie, w terminie do 31 października 2011r. roboty remontowo-naprawcze (bez malowania) związane z naprawą spękań w prezbiterium, a Spółka miała zwrócić koszty tego remontu w kwocie wynikającej z kosztorysu powykonawczego w terminie do 30 grudnia 2011r. W związku z planowanym przez parafię malowaniem całego kościoła w 2014r. pozwana zobowiązała się zapłacić powódce w terminie do 31 grudnia 2011r. odszkodowanie stanowiące równowartość kosztów inwestorskich malowania pomniejszone o poniesione przez Spółkę koszty badania polichromii (w kwocie 3.000zł brutto). Szczegółowe warunki prac naprawczych w prezbiterium miały zostać uzgodnione z powódką aneksem do przedmiotowej ugody. Nadto, powódka w ugodzie oświadczyła, iż w odniesieniu do wyroku z 14 września 2005r. nie zgłasza żadnych innych roszczeń względem pozwanej z tytułu realizacji niniejszej ugody, poza wskazanymi w § (...) niniejszej ugody (wykonanie prac odkrywkowych na obecność polichromii oraz roboty naprawcze w zakresie robót z tytułu naprawy szkody górniczej w prezbiterium) z uwzględnieniem postanowień § (...) (wypłata odszkodowania w przypadku stwierdzenia polichromii albo w przypadku braku stwierdzenia polichromii i wykonania przez parafię we własnym zakresie robót remontowo-naprawczych związanych z naprawą spękań ścian w prezbiterium).

Badania odkrywkowe wykazały obecność polichromii we wnętrzu prezbiterium, Konserwator Zabytków wydał nakaz odsłonięcia malowideł ściennych i ich konserwacji. Ustalono, iż zostały one zamalowane około 20 lat temu podczas remontu kościoła w związku z usuwaniem szkód górniczych. Pozwana zaproponowała, by powódka opracowała projekt remontu prezbiterium z uwzględnieniem zakresu remontu wynikającego z wyroku wraz z przeprowadzeniem prac konserwatorskich i przedstawiła go do uzgodnień i zatwierdzenia przez Konserwatora Zabytków, zaoferowała że upoważni powódkę do wykonania robót remontowo-naprawczych i malowania w zakresie wynikającym z wyroku, zgodnie z przedmiarem robót wyszczególnionym w zaktualizowanym w maju 2011r. kosztorysie, przy czym koszty wykonanych robót remontowo-naprawczych miały zostać rozliczone zgodnie z kosztorysem powykonawczym. Alternatywnie zaproponowała zapłatę jednorazowego odszkodowania na rzecz powódki w kwocie 21.174,44zł po uprzednim pisemnym wystąpieniu poszkodowanej o dokonanie takiej zapłaty do końca 2012r., a w związku z opóźnieniami w uzgodnieniach, kwota odszkodowania miała zostać zaktualizowana, a odszkodowanie po aktualizacji miałoby zostać wypłacone do końca 2013r. Powódka na te warunki nie przystała, domagając się poniesienia przez pozwaną kosztów odsłonięcia oraz konserwacji malowideł ściennych w prezbiterium.

Poddając powyższe ustalenia ocenie prawnej, Sąd Okręgowy stwierdził, iż objęta pozwem szkoda polegająca na zamalowaniu polichromii we wnętrzu prezbiterium ujawniła się w 2008r., w związku z czym odwołał się do przepisów

ustawy z 4 lutego 1994r. – prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2005r. nr 228 poz. 1947 ze zm.; dalej p.g.g.), w tym do art. 91 p.g.g., stanowiącego, że właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie, może natomiast żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody zgodnie z przepisami p.g.g., a jeżeli nie zachodzą okoliczności przewidziane w p.g.g., przedsiębiorca odpowiada za szkodę według zasad określonych w Kodeksie cywilnym. Stwierdził, iż zastosowanie w sprawie znajduje art. 361 § 1 k.c., regulujący granice odpowiedzialności z punktu widzenia istnienia związku przyczynowego między szkodą a działaniem, bądź zaniechaniem jej sprawcy. Zaznaczył, że art. 361 § 1 k.c. ma zastosowanie także do działań i zaniechań innych podmiotów, za których odpowiada zobowiązany. Stosując ten przepis, Sąd Okręgowy uznał, iż zamalowanie polichromii, które odkryto w toku realizacji obowiązków nałożonych na pozwaną wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z 14 września 2005r. o sygn. akt XX Cgg 39/05, nie pozostaje w normalnym związku przyczynowym z prowadzeniem przez poprzednika prawnego pozwanej eksploatacji złóż węgla, ponieważ działalność górnicza pozwanej nie stanowiła zdarzenia sprawczego, które do powstania tej szkody doprowadziło. Przyjął, iż zdarzeniem sprawczym było przeprowadzenie w przeszłości prac naprawczych w sposób nieuwzględniający konieczności zachowania i konserwacji malowideł ściennych istniejących w obrębie prezbiterium kościoła. Oznaczało to, w ocenie Sądu Okręgowego, że powódka powinna w przeszłości dochodzić roszczeń z tytułu nienależycie wykonanych prac remontowo – budowlanych, w wyniku których doszło do zamalowania polichromii ściennych.

Sąd Okręgowy uznał, iż bezzasadne jest twierdzenie powódki, że pozwana ugodą z 31 maja 2011r. zobowiązała się do poniesienia kosztów odsłonięcia i konserwacji zamalowanej polichromii. Do ugody tej doszło na skutek wstrzymania prac naprawczych przez Konserwatora Zabytków. W § (...) ugody strony alternatywnie ustaliły sposób realizacji zobowiązań pozwanej z tytułu wykonania wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z 14 września 2005r., sygn. XX Cgg 39/05. Mianowicie, w przypadku stwierdzenia obecności polichromii pozwana zobowiązała się wypłacić parafii odszkodowanie pieniężne stanowiące równowartość kosztów remontowo – naprawczych, w tym malowania, w kwocie wynikającej z kosztorysu sporządzonego w maju 2011r., tj. w wysokości 21.174,44 zł, a Parafia zobowiązała się nie zgłaszać do Spółki żadnych dalszych roszczeń z tytułu ewentualnej naprawy polichromii. Zatem ugoda w sposób precyzyjny określiła zakres obowiązków spoczywających na stronie pozwanej w przypadku stwierdzenia obecności polichromii, a kwota odszkodowania oraz rodzaj prac naprawczych były znane Parafii w momencie podpisywania ugody i nie były przez żadną ze stron kwestionowane. Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska powódki, co do nielogiczności zawarcia powyższej ugody, przy jednoczesnym braku zobowiązania pozwanej do naprawy polichromii. Na dzień wstrzymania prac przez (...) konserwatora Zabytków pozostały do wykonania prace naprawcze w obrębie prezbiterium. Wstrzymanie prac uniemożliwiało dobrowolne wykonanie wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach przez pozwaną. W związku z tym, strony ustaliły, że jeśli badania nie potwierdzą istnienia polichromii, to pozwana zapłaci powódce odszkodowanie za prace naprawcze zgodnie z kosztorysem powykonawczym. W przypadku zaś ustalenia istnienia polichromii wykonanie wyroku przez pozwaną było niemożliwe bez wcześniejszych prac w zakresie odsłonięcia zamalowanych polichromii, a które to prace nie były objęte wyrokiem Sądu. Zatem w celu umożliwienia pozwanej zwolnienia się ze zobowiązania nałożonego na nią wspomnianym wyrokiem, pozwana miała możliwość wcześniejszej zapłaty kwoty pieniężnej stanowiącej koszt prac, które pozostały do naprawy, a który to koszt wynikał ze zaktualizowanego w miesiącu 2011 r. kosztorysu (§ (...) ugody).

Podsumowując, Sąd Okręgowy stwierdził, iż roszczenie powódki nie pozostaje w związku przyczynowym z ruchem zakładu górniczego, w związku z czym brak jest podstaw do jego uwzględnienia. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia powództwa - na podstawie art. 91 oraz 92 p.g.g. w zw. z art. 361 § 1 k.c. a contrario -i obciążenia powódki, jako strony przegrywającej kosztami procesu, a to na podstawie art. 98 k.p.c. i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013r. poz. 461 ze zm.).

Apelację od wyroku wniosła powódka, domagając się jego zmiany przez zasądzenie na jej rzecz od pozwanej 1.136.397zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenia kosztów procesu za obie instancje. Zarzuciła, iż zaskarżony wyrok jest sprzeczny z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, a sprzeczność ta wyraża się w

ustaleniu, iż roszczenie powódki nie pozostaje w związku przyczynowym z ruchem zakładu górniczego, podczas gdy dogłębna analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosków przeciwnych. Wywodziła, iż brzmienie ugody nie pozwala na przyjęcie, iż ujawnienie faktu zamalowania polichromii w obrębie prezbiterium stanowi nową szkodę, na którą powódka powołuje się w toku procesu, ponieważ treść ugody jednoznacznie wskazuje na to, iż pozwana przewidywała możliwość odkrycia polichromii i poczuwała się do odpowiedzialności za jej naprawę. Podnosiła, iż w przeciwnym razie treść § (...) ugody byłaby zbędna i nielogiczna oraz, że gdyby obecność polichromii nie miała wpływu na wysokość odszkodowania, nie byłoby powodów do tak szczegółowego opisu alternatywy na wypadek jej odkrycia lub nie. Akcentowała zapis ugody, wskazujący na konieczność przeprowadzenia badań na obecność polichromii, szacujący wartość badań na 3.000zł, twierdząc iż gdyby odkrycie zamalowanych malowideł ściennych nie miało związku przyczynowego pomiędzy ruchem zakładu górniczego, a szkodą, wówczas pozwana nie brałaby na siebie kosztów związanych z przeprowadzeniem badań na obecność polichromii. Podnosiła, iż interpretując postanowienia ugody należy wywieść wnioski, iż pozwana liczyła się z obowiązkiem naprawy polichromii, przyjmując swoją odpowiedzialność za jej naprawę.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji, jako bezzasadnej i zasądzenie od powódki kosztów postępowania apelacyjnego. Zaprzeczyła, by kiedykolwiek zobowiązywała się do naprawy szkody polegającej na odsłonięciu i konserwacji polichromii w prezbiterium kościoła powódki.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podejmując je Sąd Okręgowy nie naruszył w żadnej mierze przepisów procesowych, w tym art. 233 §1 k.p.c., jako że nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego. Stąd też ustalenia te Sąd Apelacyjny podzielił, stwierdzając także, iż zaskarżony wyrok w pełni odpowiada prawu, przy czym podstawę jego wydania stanowi art. 917 k.c.

W szczególności Sąd Okręgowy trafnie przyjął, iż obowiązek naprawienia szkody polegającej na zamalowaniu malowideł ściennych (polichromii) w obrębie prezbiterium nie był objęty wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z 14 września 2005r., sygn. akt XX Cgg 39/05. W tym zatem jedynie znaczeniu zamalowanie polichromii jest szkodą „nową”, chronologicznie jest bowiem szkodą wyrządzoną wcześniej, niż szkody objęte przywołanym wyrokiem. Zasadnie też Sąd Okręgowy przyjął, iż skoro do zamalowania polichromii doszło w wyniku niewłaściwie przeprowadzonych prac remontowych, to powstałej w ten sposób szkodie tej nie można przypisać kwalifikowanego charakteru szkody górniczej, co jednakże nie miało decydującego wpływu na rozstrzygnięcie. Natomiast istotne znaczenie miało to, że odkrycie w trakcie wykonywania wyroku z 14 września 2005r faktu zamalowania polichromii we wnętrzu prezbiterium w żaden sposób nie zmieniło zakresu obowiązków i zakresu odpowiedzialności pozwanej określonych tym wyrokiem.

Obowiązek odsłonięcia i konserwacji polichromii nie wynika też – wbrew wywodom apelacji – z treści zawartej przez strony w dniu 31 maja 2011r. ugody. W § (...) tej ugody strony wyraźnie i stanowczo postanowiły, że „w przypadku stwierdzenia obecności w prezbiterium polichromii, Poszkodowanej zostanie wypłacone pieniężne odszkodowanie stanowiące równowartość kosztów remontowo-naprawczych, w tym malowania, w kwocie wynikającej z kosztorysu, o którym mowa w ust.(...) (tj. 21.174,44zł), a Poszkodowana nie będzie zgłaszać do spółki żadnych dalszych roszczeń z tytułu ewentualnej naprawy polichromii stwierdzonej w wyniku badania.” Postanowienie to uchyliło zarówno stan niepewności, jak i mogący powstać po zawarciu ugody spór co do rodzaju i zakresu roszczeń powódki względem pozwanej, wynikających z ujawnienia obecności polichromii we wnętrzu prezbiterium. Odpowiedzialności pozwanej za naprawę polichromii nie kreuje fakt, że podjęła się ona w ugodzie zlecenia badań w celu stwierdzenia obecności malowideł ściennych we wnętrzu prezbiterium, których koszt strony oszacowały na 3.000zł, a także sfinansowania tych badań w przypadku odkrycia polichromii. Przeprowadzenie tych badań warunkowało bowiem sposób realizacji pozostałych do wykonania (na dzień zawarcia ugody) obowiązków, nałożonych na pozwaną wyrokiem Sądu Okręgowego z 14 września 2005r.

Treść zawartej przez strony 31 maja 2011r. ugody, wykazuje iż strony nie tylko precyzyjnie ustaliły obowiązki, jak i wydatki, do których poniesienia zobowiązała się pozwana w przypadku stwierdzenia obecności polichromii, pośród których nie znajduje się obowiązek odsłonięcia i konserwacji polichromii. Postanowienia ugody były dalej idące, bowiem w § (...)zwalniały również pozwaną od odpowiedzialności za naprawę polichromii, konstytuując w tej materii stan powagi rzeczy ugodzonej (res transacta) w rozumieniu art. 917 k.c. i co ważne, żadna ze stron od ugody tej się nie uchylila.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej. O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, w oparciu o art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zasądzając od powódki na rzecz pozwanej 5.400 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, w stawce minimalnej określonej w § 6 pkt. 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 461 ze zm.).

SSO del. Leszek Mazur SSA Roman Sugier SSA Joanna Naczyńska